

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Освітня програма	47996 Філологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	035 Філологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	47996
Назва ОП	Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Ступак Інна Валер`янівна, Нестеренко Софія Анатоліївна, Вірченко Тетяна Ігорівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	25.10.2021 р. – 27.10.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://smc.hnpu.edu.ua/files/Akredytatsiya/Filolohiia/Filolohiia.pdf
Програма візиту експертної групи	http://smc.hnpu.edu.ua/files/Akredytatsiya/Filolohiia/Programa_vizitu.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ХНПУ імені Г. С. Сковороди – заклад, що має давню традицію з підготовки аспірантів-філологів. Багатолітній успішний досвід сформував позитивний імідж щодо підготовки кандидатів філологічних наук. Понад 30 науковців з різних регіонів України доєдналися до відкритої зустрічі, щоб засвідчити наукову співпрацю з НПП, задіяними до реалізації освітнього процесу та наукового керівництва. Адміністрація усвідомлює тенденції сьогодення й докладає зусиль, щоб швидко реагувати на виклики часу. ЕГ відзначає, що більшість нормативної документації оновлена і у ЗВО започаткована ефективна система внутрішньої системи якості. Усі учасники освітнього процесу усвідомлюють свою дієву роль у цій системі. Заклад сповідує політику відкритості: ЕГ мала вільний доступ до всіх документів на сайті, а також вчасно отримувала відповідь на свої запити. ОП логічно структурована. Перегляд ОП у 2020 році сприяв увиразненню логічної структури, врахуванню потреб здобувачів. Разом із тим, пропозиція окремих ВК носить невмотивований характер («Основи здорового способу життя», «Засоби цифрової обробки результатів педагогічного експерименту»). Нераціональним видається й зменшення кількості кредитів на ОК «Академічно і професійно орієнтоване спілкування», назву якого доцільно повернути до формулювання 2018 р.: «Академічно та професійно орієнтоване спілкування іноземною мовою». Тексти ОП кожного року рецензуються роботодавцями, що важливо, адже випускники працевлаштовуються в інші ЗВО міста Харкова. Група розробників аналізує досвід функціонування інших ОП в Україні, щоб врахувати кращі практики. Для реалізації освітнього процесу в умовах пандемії НПП здебільшого обирають програми ZOOM і Meet задля забезпечення динамічного спілкування з аспірантами. Також у ЗВО доволі активно використовується система MOODLE, можливості якої доцільно переосмислити і розмішувати в ній не лише РПНД й інструкції, а й рекомендовані навчальні матеріали. На сьогодні MOODLE продуктивно використовується лише для забезпечення ОК «Академічно і професійно орієнтоване спілкування». Вписаність наукової діяльності НПП у всеукраїнський контекст уможливило співпрацю зі стейкхолерами, тож невиправдано, що роботодавці не залучаються до навчального процесу. Форми й методи навчання відповідають третьому (освітньо-науковому) рівню. ХНПУ імені Г. С. Сковороди організаційно забезпечує проведення та апробацію наукових досліджень здобувачів (конференції різних рівнів, два філологічних видання категорії Б). Наукове консультування здійснюється на засадах академічної доброчесності. Захисти дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії свідчать про успішне функціонування аспірантури.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Позитивні практики На рівні співпраці ЗВО з іншими структурами міста: 1) функціонування в регіоні єдиної картки читача, яка надає їм можливість відвідувати та користуватися друкованими та електронними фондами будь-якої бібліотеки ЗВО міста Харкова. На рівні ЗВО: 1) функціонування кімнати «Дитячий універ»; 2) ЗВО стимулює підвищення рівня професійної і викладацької майстерності за рахунок матеріального заохочення і заохочувальними знаками Університету. Університет також стимулює викладацьку майстерність викладачів через власну програму підвищення кваліфікації в умовах дистанційного навчання – сертифіковане стажування щодо використання системи Moodle. На етапі планування ОП: 1) збереження кращих традицій підготовки аспірантів при розробці / перегляді ОП; 2) усвідомлення ролі здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня у складі групи розробників; На етапі реалізації ОП: - під час реалізації освітньої складової 1) врахування наукових потреб здобувачів при доборі ВК; 2) врахування потреб роботодавців щодо обсягу практичної підготовки.- під час реалізації наукової складової 2) врахування побажань роботодавців при формулюванні тем наукових досліджень здобувачів; 3) перевірка робіт на плагіат здійснюється безкоштовно і здобувачі ознайомлені із процедурою перевірки.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони Інституційного характеру: 1) попри значний потенціал ЗВО, в Університеті відсутня розгалужена система власних програм підвищення кваліфікації НПП; 2) слабка проінформованість здобувачів щодо пропозицій на ринку праці. На етапі планування ОП: 1.1) Відсутні міждисциплінарні ОК; 1.2) відсутня увиразнена унікальність ОП, хоча НПП у своїх дослідженнях сповідують кращі практики харківської філологічної школи; 1.3) текст ОП не містить інформації щодо обсягу кожної ВК; 1.4) ОП не передбачає формування широкого спектру soft skills, необхідного для реалізації наукового дослідження. На етапі реалізації ОП - під час реалізації освітньої складової 2.1) незадоволеність здобувачів ПРН з іноземної мови; 2.2) відсутність практик визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті; 2.3) стажування НПП не завжди корелюється з ОК, які вони викладають; 2.4) відсутність співпраці з представниками роботодавців щодо реалізації навчального процесу; - під час реалізації наукової складової 2.5) Відсутність реалізації укладених міжнародних угод; відсутність міжнародних стажування НПП за ОК і науковими інтересами, відсутність спільних міжнародних проектів, форм академічної мобільності НПП і здобувачів. 2.6) Низька публікаційна активність здобувачів ОП «Філологія» в міжнародних виданнях за спеціальністю; низька активність участі в міжнародних конференціях закордоном. Рекомендації: 1. Привести у відповідність формулювання пункту 2.9 Положення про проходження атестації ... для визнання здобутих кваліфікацій..., на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року зі ст. 22 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; 2) розглянути можливість посилення позитивного іміджу ЗВО шляхом розробки низки власних програм підвищення кваліфікації НПП; розміщення відеоматеріалів публічних заходів, що організовує заклад; співпраці із роботодавцями щодо працевлаштування випускників аспірантури. 1.1) Запровадити ОК міждисциплінарного характеру, міжгалузеві дослідження; 1.2) увиразнити унікальність ОП; 1.3)

вказати обсяг кожної ВК у тексті ОНП; зважено підходити до формування переліку ВК; 1.4.) зважити на доцільність формування вміння управляти часом, стресостійкість тощо. 2.1) Збільшити кредити на викладання ОК «АПОС», що дасть змогу здобувачам брати участь у міжнародних конференціях, публікувати тези і статті англійською мовою; 2.2) залучати НПП і здобувачів до академічної мобільності; використовувати потенціал неформальної освіти; 2.3.) задля покращення змісту освіти радити НПП проходити стажування за ОК, які вони викладають; ширше використовувати можливості MOODLE; 2.4) залучити представників стейкхолдерів до реалізації навчального процесу: викладання вибіркових лекцій, проходження практики на базі роботодавців; 2.5) залучати здобувачів брати участь у міжнародних конференціях за кордоном; 2.6) упроваджувати спільні наукові дослідження зі спілками українців і славістів.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОНП–2018 – «забезпечення підготовки здобувачів третього рівня за напрямом 035 Філологія до викладацької та науково-дослідної діяльності в галузі 03 Гуманітарні науки, формування програмних компетентностей, необхідних для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі дослідницько-інноваційної діяльності та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення». Зіставлення версій ОНП–2018 і ОНП–2021 ілюструє, що мета реалізації ОНП залишилась незмінною, але групою розробників були уточнені пріоритети: в ОНП–2021 на перше місце висувається підготовка здобувачів до науково-дослідної діяльності, що закономірно, адже акцентується на формуванні ПРН, потрібних для здійснення власного наукового дослідження. Мета ОНП корелюється з головними завданнями Університету, сформульованими в Статуті, місією Університету, окресленою в Стратегії розвитку ХНПУ імені Г. С. Сковороди на 2021–2025 рр. («формування освіченого українця»), загальною стратегічною метою – «якісна фундаментальна й професійна підготовка здобувачів...; збереження усталених традицій педагогічної освіти та педагогічної майстерності, які в поєднанні з інноваціями сприятимуть формуванню особистості, здатної до компетентної та відповідальної професійної діяльності у сфері освіти й науки як в Україні, так і поза її межами» (<https://cutt.ly/SR1jDgA>).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ОНП–2018 була переглянута у 2021 р. До складу проектної групи була залучена аспірантка денної форми третього року навчання. ОНП–18 і ОНП–21 рецензували зовнішні стейкхолдери, склад яких відмінний, що свідчить про широке коло зацікавлених осіб у програмі. ЕГ відзначає, що всі рецензенти – представники ЗВО Харкова. Під час різних фокус-груп лунала теза щодо затребуваності випускників аспірантури (ХНПУ імені Г. С. Сковороди має давню традицію підготовки аспірантів: в історії університету аналог сучасної аспірантури датується 1916 р., першу аспірантуру відкрито 1936 р.) на ринку праці. Автори рецензій відзначають орієнтацію програми «на підготовку філолога-професіонала, що має креативне мислення, здатен підвищувати кваліфікацію, вчитися протягом життя, самовдосконалюватись і навчати інших, формуючи у слухачів працездатність, навички мовної рефлексії, толерантність, моральні гуманістичні цінності». Під час зустрічей стейкхолдери відзначили, що предметом обговорення при перегляді ОНП були освітні компоненти, змістове наповнення яких визначає досяжність ПРН, а також теми наукових досліджень, оскільки випускники аспірантури працевлаштовуються у ЗВО Харкова. Також всі стейкхолдери відзначали набуття випускниками тих компетентностей, які сприяють успішній реалізації в професійній сфері. Опитування здобувачів, проведене Відділом менеджменту і моніторингу діяльності університету, показало, що 77,8% аспірантів задоволені змістом освітньо-наукової програми: характеристикою програми, переліком компетентностей, ПРН. Пропозиції здобувачів вищої освіти здебільшого стосуються обсягу ОК, їхньої кількості, тоді як формулювання цілей і ПРН задовольняють аспірантів, що пояснюється сформованим позитивним іміджем підготовки здобувачів у ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Особливо це було підтверджено під час відкритої зустрічі.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

До реалізації ОНП залучені найкращі представники кафедр української мови, української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова, зарубіжної літератури та слов'янських мов. Усі вони працюють над збереженням харківської філологічної школи, розвитком досліджень С. Дорошенка, Л. Лисиченко, Л. Фрізмана, Л. Ушкалова. Гарант Л. Гармаш на засіданні проєктної групи освітньої програми 12 грудня 2020 р. відзначила, що були проаналізовані ОНП, розроблені проєктними групами Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Тернопільського національного педагогічного факультету імені Володимира Гнатюка, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Тож є всі підстави вважати, що цілі ОНП визначалися відповідно до тенденцій розвитку спеціальності загалом. Роботодавці відзначили, що мета ОНП, яка «полягає у створенні науково-методологічного підґрунтя дисертаційного дослідження здобувача освіти, зміст та перелік його компетентностей визначають спрямованість програми на оволодіння аспірантом сучасними теоретичними знаннями, найновішими досягненнями вітчизняної й світової філологічної науки, а також методологією й методикою сучасних наукових досліджень у галузі мови та літератури» (О. Черемська). ПРН-3, ПРН-4, ПРН-6 свідчать про врахування галузевого контексту. Л. Савицька, завідувачка кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, зауважила, що на кафедрі працюють випускники аспірантури ХНПУ імені Г. С. Сковороди, професійна підготовка яких «відповідає вимогам сучасного динамічного суспільства й потребам вищої школи, зокрема при викладанні української, англійської, французької мов». Відповіді НПП під час двох зустрічей, а також відкрита зустріч переконали ЕГ, що надметою для групи забезпечення є підготовка фахівців, які б відповідали запитам ринку праці. Відзначаємо, що цей намір корелюється із основною цінністю ЗВО – «сковородинівська родина» – «університетська спільнота, об'єднана ідеєю розвитку освіти України, підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних педагогів – агентів змін». Досвід стажування НПП, а також наукова співпраця НПП із закордонними колегами, яка була увиразнена гарантом ОНП у 2018 і 2019 році К. Голобородьком, враховується під час планування ОНП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти відсутній. ПРН відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для 8 рівня. Так, ПРН-1, ПРН-3, ПРН-4, ПРН-8 відповідають «концептуальним та методологічним знанням в галузі чи на межі галузей знань»; ПРН-5, ПРН-7, ПРН-9, ПРН-10, ПРН-12 – «спеціалізованим умінням у сфері професійної діяльності, науки та переоцінки вже існуючих знань»; ПРН-2, ПРН-6, ПРН-17, ПРН-19 – «започаткуванню, плануванню, реалізації та коригуванню послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності»; ПРН-14, ПРН-15, ПРН-16 – «використанню академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях»; ПРН-20, ПРН-21, ПРН-22 – «здатності до безперервного саморозвитку та самовдосконалення».

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Позитивні практики: 1) збереження кращих традицій підготовки аспірантів при розробці / перегляді ОНП; 2) усвідомлення ролі здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня у складі групи розробників; 3) врахування побажань роботодавців при формулюванні тем наукових досліджень здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

ОНП передбачає формування такої ЗК, як «здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей у процесі вирішення дослідницьких і практичних завдань, у тому числі і в міждисциплінарних галузях». ЕГ радить переглянути ВК і посилити цей цикл дисциплінами, які б носили міждисциплінарний характер, а також доцільно увиразнити унікальність ОНП, зважаючи на потужний досвід харківської філологічної школи.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП належним чином корелюється з місією ЗВО і стратегією розвитку ХНПУ імені Г. С. Сковороди. При плануванні й перегляді ОНП група розробників уважно поставилась до потреб зацікавлених осіб, тенденцій розвитку спеціальності, запитам ринку праці. ОНП відповідає Національній рамці кваліфікацій для 8 рівня, тож є всі підстави говорити про відповідність ОНП вимогам критерію 1. Рекомендації можуть бути враховані при щорічному перегляді ОНП щодо відповідності ВК науковим інтересам здобувачів.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП–2018 – 60 кредитів, що відповідає п. 6 ст. 5 ЗУ «Про вищу освіту». Редакція ОНП–2021 засвідчує скорочення обсягу до 50 кредитів. ЕГ з'ясовано, що основна причина – прагнення вивільнити час здобувачів для виконання дослідження. В обох версіях ОНП спостерігаємо поділ ОК на два блоки: Теоретична і Практична підготовки. У реакції ОНП–2018 не виправдано в обсяг практичної підготовки (3 кредити) враховувалась Атестація (4 кредити). Переглядаючи ОНП, група розробників врахувала побажання здобувачів і збільшила обсяг науково-викладацької практики до 9 кредитів. ОК теоретичного блоку в ОНП об'єднані в цикли, обсяг кредитів між якими розподілений доцільно. ЕГ вважає, що виваженості вдалось досягти завдяки переосмисленню підходів поділу. Так, наявні цикл загальнонаукової, гуманітарної та мовної підготовки (10 кредитів), цикл професійної (спеціальної) підготовки (12 кредитів), науково-дослідної підготовки (універсальні навички дослідника) (6 кредитів), вибіркові навчальні дисципліни за вибором аспіранта (13 кредитів). Обсяг дисциплін за вибором становить 26 %, що відповідає пп. 15 п. 1 ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту».

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структура освітньої складової ОНП відповідає Постанові КМУ № 261 від 23 березня 2016 р. Так, ОНП–21 поділена на 2 блоки за змістом підготовки: теоретична та практична підготовки. ОК теоретичної підготовки поділені на 4 цикли, що корелюються з формуванням мовної (включно зі здатністю обговорювати результати своєї наукової роботи іноземною мовою), загальнонаукової (філософської), фахової компетентностей та вимогою щодо ВК. Теоретична підготовка здобувачів здійснюється упродовж 1–6 семестрів (трьох років навчання). ЕГ відзначає доцільний розподіл ОК між семестрами. Так, наприклад, ОК «Теорія і практика викладання філології у вищій школі» вивчається на 3 курсі. Науково-викладацька практика також запланована на 5 семестр. На 3 курсі здобувачі здебільшого вже мають наукові результати своїх досліджень і можуть апробувати їх під час навчального процесу. Доречним видається і розподіл ОК 1.3 «Актуальні напрями філологічних досліджень» і ОК 1.4. «Проблемні питання філологічних наук» між 1 і 2 роками навчання відповідно, оскільки метою ОК 1.3. є «отримання уявлення про теоретичні основи новітніх напрямів у мовознавстві та літературознавстві, парадигмальну переорієнтацію мовознавства на межі тисячоліть, утвердження антропоцентричної лінгвістики в сучасному мовознавстві, тенденції літературознавчих студій, які склалися в ХХ століття й сьогодні є визначальними в науці», тоді як ОК 1.4 сприяє формуванню «систематичних знань про сучасні вектори наукового пошуку у галузі філології; визначенню низки не вирішених і дискусійних питань сучасних і перспективних філологічних студій». Для кожного року навчання здобувачі мають окреслений в ОНП перелік дисциплін, які вони можуть обрати. Перелік ОК динамічний й оновлюється щороку, залежно від обраної здобувачами тематики досліджень. ЕГ відзначає, що ВК 1 року навчання носить загальнотеоретичний, загальнометодологічний характер. Під час спілкування з різними фокус-групами неодноразово лунала думка, що здобувачі можуть обирати ОК з інших освітніх програм, запропонованих для здобувачів бакалаврського і магістерського рівнів освіти. Одна здобувачка скористалась таким правом. Здебільшого аспіранти обирають ті ОК, які відповідають їхнім науковим інтересам. ЕГ проаналізувала індивідуальні плани здобувачів і побачила тісний зв'язок цих компонентів з темами дисертацій аспірантів. Текст ОНП не дає чіткого уявлення про обсяг ОК вибіркового циклу. Окреслений лише загальний обсяг: по 4 кредити для 1 і 2 років навчання і 5 кредитів для 3 року навчання. Лише з тексту РПНД стає зрозумілим, що здебільшого це двокредитні дисципліни.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

ОНП відповідає предметній області. Це філологічна програма, зосереджена на підготовку фахівця, здатного «розв'язувати складні завдання та комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної

діяльності, генерувати нові ідеї, що передбачає глибоке переосмислення попереднього вітчизняного та світового досвіду учених-філологів, наявних знань і підходів та проведення досліджень, створення нових системоутворювальних знань і методологій у науковій та/або педагогічній практиці», – формулювання інтегральної компетентності (ОНП–21). Зіставний аналіз формулювання інтегральної компетентності в двох редакціях ОНП свідчить про 1) розширення фокусу уваги від виключно філологічної підготовки здобувачів до підготовки дослідника філології, готового до педагогічної діяльності. Зміст ОК «Актуальні напрями філологічних досліджень», «Проблемні питання філологічних наук», «Методологія і методика філологічних досліджень», «Технологія апробації і презентації філологічних досліджень» відповідає об'єкту вивчення – «теоретико-методологічні засади наукового філологічного дослідження», визначає теоретичний зміст предметної області – «генезис мови і літератури, мовні й літературні феномени в синхронії та діячності». Обов'язкові ОК відповідають п 27 Постанови КМУ № 261 від 23 березня 2016 р. Вибіркові компоненти здебільшого відповідають спеціальності 035 Філологія. ЕГ відзначає, що здобувач, який виявить бажання більше часу приділити формуванню компетентностей, пов'язаних з реалізацією майбутньої педагогічної діяльності, має змогу обрати ОК «Дистанційна освіта» / «Науково-педагогічна комунікація» (1 рік навчання), ОК «Педагогіка вищої школи» (2 рік навчання), «Засоби цифрової обробки результатів педагогічного експерименту» (3 рік навчання). І якщо логіка пропозицій таких ОК 1 і 2 років навчання зрозуміла, то пропозиція ОК «Засоби цифрової обробки результатів педагогічного експерименту» не виправдана, оскільки цей експеримент містить педагогічні дослідження. Аналогічне зауваження стосується й ОК «Основи здорового способу життя». ЕГ відзначає відсутність ОК, які б носили міждисциплінарний характер, хоча це є сучасною тенденцією у філологічній галузі.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Аналіз ОНП–18 та НП дає підстави твердити, що 25% кредитів відведено на ОК за вибором. У новій редакції ОНП цю норму Закону також дотримано. Процедура вибору регулюється Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/mR1jLuo>). Пункт 5.15 регулює, що «обрання здобувачами дисциплін вільного вибору здійснюється під час формування індивідуального плану». Чіткіше ці терміни у виразненні в п.5.16: «Для першого року навчання – протягом 10 днів після зарахування; для другого і третього років навчання – протягом 10 днів після оприлюднення на сайті ліцензування, акредитації і контролю якості». ЕГ відзначає, що на сторінці Центру ліцензування, акредитації і контролю якості освіти у вкладці «Здобувачу» форма для онлайн анкетування вже закрита. На запит ЕГ були надані сканкопії індивідуальних планів. Вибір ОК здійснюється вчасно. Так, здобувачка 1 року навчання Ольга Піскунова обрала дві ОК: «Теорія видів і жанрів літератури», «Лінгвістичний аналіз дискурсу». Здобувачі наголосили, що обирають ті ОК, які корелюють із науковими зацікавленнями. Темою дослідження Ярослава Скидана є «Концептуалізація слова. Мовне вираження». В індивідуальному плані зафіксований такий вибір: «Когнітивна лінгвістика і концептологія». Формування індивідуальної освітньої траєкторії також реалізується через вибір тем досліджень.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Зіставний аналіз ОНП–18 і ОНП–21 показує, що обсяг кредитів, передбачених на практичну підготовку збільшився з 3 до 9. Пунктом 4.2 Положення про науково-викладацьку практику здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/PR1jSux>) передбачено, що «практика в системі підготовки докторів філософії є компонентом професійної підготовки здобувачів до науково-педагогічної діяльності в закладі вищої освіти й спрямована на систематизацію та закріплення знань, умінь і навичок провадження науково-методичної та навчально-методичної роботи, зокрема вдосконалення навичок структурування й психологічного грамотного перетворення наукового знання в навчальний матеріал». Окрім того, «практика здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії має бути наближеною до напрямків наукових досліджень» (п.4.4.). Проходження практики здійснюється відповідно до Програми науково-викладацької практики. Під час спілкування зі здобувачами ЕГ переконала, що практика здійснюється без порушення процедури. Проведені заняття або фрагменти занять завжди обговорюються із науковим керівником, бо саме він здійснює загальне керівництво практикою та забезпечує організацію, планування та облік результатів. Також ЕГ проаналізувала результати опитування здобувачів (рівень задоволення на відмінно оцінили 71,6% опитаних). Так, на питання «Чи стануть у нагоді вміння та навички, отримані в процесі науково-викладацької практики у Вашій подальшій роботі?» 90,3% відповіли ствердно (<https://cutt.ly/3R1jB62>).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОНП сприяє формуванню soft skills, хоча це не є предметом спеціальної уваги. Так, наприклад, у ХНПУ ім. Г. С. Сковороди проведено низку моніторингових досліджень реалізації ОНП. Анкети № 10–13 були присвячені вивченню якості підготовки здобувачів в оцінках стейкхолдерів, оцінці практики очима аспірантів, рівню організації

освітнього процесу, відповідності ОНП сучасним потребам освітнього процесу. 70,2% здобувачів високо оцінили відповідність освітніх послуг за ОНП очікуванням. ЕГ вважає, що дискусії як метод навчання (ОК «Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проєктів», «Проблемні питання філологічних наук») сприяють формуванню комунікативних компетентностей. На формування вміння вирішувати й попереджати конфліктні ситуації професійної взаємодії зорієнтовані ОК «Актуальні напрями філологічних досліджень», «Теорія і практика викладання філологічних дисциплін». ПРН–20 «планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку» досяжний на ОК «Актуальні напрями філологічних досліджень», оскільки самостійною роботою передбачено виконання дослідницьких проєктів з мовознавства і літературознавства.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний Стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

НПП осмислено ставляться до навантаження здобувачів. Частково цим зумовлене скорочення обсягу ОНП, оскільки для групи розробників, серед членів якої є наукові керівники, важливо було вивільнити час здобувачів для підготовки дослідження. Аналіз РПНД ілюструє, що годин, відведених на лекційні, практичні / семінарські заняття та самостійну роботу достатньо для опанування тем курсів. Так, наприклад, з курсу «Методологія і методика філологічних досліджень» на самостійне поглиблене опрацювання літератури з теми курсу відводиться 5–6 годин. Обсягу як окремих ОК, так і ОНП загалом достатньо для досягнення цілей і ПРН. ЕГ відзначає, що обсяг ОК був предметом перегляду у 2021 році. Так, збільшилась кількість кредитів з 3 до 9 на проходження практики; відбулось переосмислення контенту й обсягу ОК ГСЕ 01: «Світоглядні, методологічні та соціокультурні основи наукових досліджень» обсягом 3 кредити (ОП–18), який трансформувався в ОК «Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проєктів» обсягом 4 кредити (ОП–21). Відбулось значне скорочення обсягу ОК «Академічно і професійно орієнтоване спілкування (англійське / німецьке / французьке)» з 14 кредитів до 6. Зі слів Т. Щєбликіної здобувачі приходять з достатньо високим рівнем володіння англійською мовою, тож метою навчальної дисципліни є «забезпечення формування і розвитку здатності особи до іншомовної комунікативної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає ефективне використання писемної та усної комунікації іноземною мовою в науково-дослідній та професійній практиці».

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти не впроваджена.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Позитивні практики: 1) врахування наукових потреб здобувачів при доборі ВК; 2) збільшення обсягу науково-викладацької практики відповідно до запитів здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: 1) В ОНП не зазначений обсяг кожної окремої ВК; 2) зважаючи на прохання здобувачів щодо кореляції змісту дисциплін з тематикою досліджень, не виправданим видається внесення в текст ОНП таких ВК, як «Засоби цифрової обробки результатів педагогічного експерименту» та «Основи здорового способу життя». Тим більше, що здобувач має право ознайомитися із всім переліком ВК, що пропонуються в ХНПУ імені Г. С. Сковороди; 3) формуючи soft skills, поза увагою залишається таймінг, хоча навичка планування, управління часом важлива для вчасного виконання дослідження. Рекомендації: 1) вказати обсяг кожної ВК у тексті ОНП; 2) більш виважено підійти до формування переліку ВК; 3) зважити на доцільність формування стресостійкості, вміння управляти часом тощо.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Дотримання норм Закону щодо змісту та обсягу ОНП, чітка структура ОНП та взаємопов'язаність ОК, відповідність предметній області, увага до навантаження здобувачів, продумана практична підготовка тощо свідчать про відповідність ОНП у контексті критерію 2. Такі слабкі сторони, як відсутність вказівки обсягу ВК, брак уваги до окремих soft skills не є суттєвими. Рекомендації можна врахувати під час планового перегляду ОНП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Ознайомившись з правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти до ХНПУ імені Г. С. Сковороди у 2021 році (<https://cutt.ly/RRBK1NN>), а також правилами прийому до аспірантури для здобуття наукового ступеня доктора філософії у ХНПУ імені Г. С. Сковороди у 2021 році (<https://cutt.ly/ORBK8Sa>) та додатковими матеріалами, пов'язаними з умовами вступу на ОНП «Філологія», розміщеними на офіційному веб-сайті університету, ЕГ переконалася, що прийом на навчання за ОНП відбувається за чіткими та зрозумілими правилами, що не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному веб-сайті університету та відкриті й легкодоступні для усіх зацікавлених сторін, зокрема абітурієнтів. Крім того, на офіційному веб-сайті розміщений чітко визначений алгоритм дій абітурієнтів для своєчасної подачі всіх необхідних документів, а також зразки таких документів. У правилах прийому на навчання для здобуття вищої освіти до ХНПУ імені Г. С. Сковороди у 2021 році у розділі «VIII» визначені спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти, зокрема йдеться про особливості прийому осіб, які визначені в Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», а також особи з інвалідністю, які неспроможні відвідувати заклад освіти (за рекомендацією органів охорони здоров'я та соціального захисту населення). Більш того, на офіційному сайті ЗВО в розділі «Приймальна комісія» є корисне покликання «ПИТАННЯ-ВІДПОВІДІ щодо вступу до ХНПУ імені Г. С. Сковороди у 2021 році» (<https://cutt.ly/tRBK56K>), де абітурієнти можуть знайти відповіді на основні питання, що можуть виникнути в них під час вступу. Враховуючи зазначене, ЕГ може стверджувати, що правила прийому на навчання за даною ОНП відповідають Наказу МОН №1274 від 15.10.2020 р. «Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році» (<https://cutt.ly/KRBLqNo>).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

ЕГ переконалася, що програма вступного випробування враховує особливості ОНП завдяки запровадженню в 2021 р. практики подачі дослідницької пропозиції з обраної наукової спеціальності або завіреного в установленому порядку за місцем роботи/навчання кандидата списку опублікованих наукових праць і винаходів українською або англійською мовою, які оцінюються предметною комісією за критерієм «зараховано/не зараховано» та дають абітурієнтам можливість продемонструвати актуальність та новизну обраної тематики, презентувати власні наукові доробки та зарекомендувати себе як перспективного дослідника. Для абітурієнтів інших спеціальностей вступ на ОНП «Філологія» відбувається за умови успішного проходження додаткового вступного випробування з філології та співбесіди. Основні бали вступники отримують за 3 вступні випробування (зі спеціальності, з філософії та з іноземної мови за програмою, яка відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти). Конкурсний бал розраховується за формулою, зазначеною в розділі IV Правил прийому до аспірантури для здобуття наукового ступеня доктора філософії у ХНПУ імені Г. С. Сковороди у 2021 р. Вступне випробування зі спеціальності проводиться усно, оцінюється за двохсотбальною шкалою та складається з кількох змістових блоків: Лінгвістичний блок та Літературознавчий блок. Вступне випробування з філософії складається з трьох розділів, у яких має орієнтуватися абітурієнт (1) історія філософії як основа філософсько-методологічної культури; 2) основні проблеми сучасної філософії і методології наукового пізнання; 3) соціальна філософія та філософія історії) та для успішного складання має розкрити їхній основний зміст. Програми вступних випробувань оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО (<https://cutt.ly/yRBLvZd>). Програма додаткового вступного випробування зі спеціальності, має недоліки, оскільки вона розроблена та призначена «особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень магістра з відповідної спеціальності» (<https://cutt.ly/YRBLEJE>), а має бути призначена для осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень з інших спеціальностей. Усі програми вступних випробувань містять переліки запитань для підготовки та рекомендовану літературу. ЕГ радить додати в програми зразки білетів для кращого інформування вступників.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти, наукових і науково-педагогічних працівників ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/iRBLAPz>) та Положення про проходження атестації у ХНПУ імені Г. С. Сковороди для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року (<https://cutt.ly/1RBLHvY>) встановлені та діють чіткі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО. Дослідивши ці документи ЗВО, ЕГ відзначає, що п. 2.9. у частині «Кваліфікаційна робота може бути представленою та захищатись обраною Заявником мовою, якщо вона є зрозумілою членам Комісії та екзаменаційної комісії» не відповідає статті 22 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної». На цій ОНП не було випадків визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО. Під час зустрічі ЕГ із адміністративним персоналом, останні висловили розуміння того, що слід систематично залучати здобувачів цієї ОНП до програм академічної мобільності та запевнили, що вже активно працюють у цьому напрямку.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ХНПУ імені Г. С. Сковороди розроблено Положення про порядок визнання результатів навчання здобувачів ХНПУ імені Г. С. Сковороди, отриманих у неформальній освіті, відповідно до якого процедура здійснюється на підставі особистого звернення здобувача вищої освіти із відповідною заявою до декана факультету/завідувача відділу аспірантури і докторантури. До заяви можуть додаватися відповідні документи (сертифікати, свідоцтва тощо), які підтверджують ті знання та вміння, які здобувач отримав під час навчання. Хоча процедура чітко визначена, а положення знаходиться у вільному доступі на веб-сайті ЗВО, визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті на ОНП «Філологія» не було. ЕГ радить провести додаткове інформування здобувачів про можливості та порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на ОНП є прозорими, не містять дискримінаційних положень, й оприлюдненні на сайті ЗВО. Правила прийому на цю ОНП враховують її особливості. У ХНПУ імені Г. С. Сковороди розроблені необхідні положення, які регулюють питання визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО та в неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: 1) технічні неузгодженості в Програмі додаткового вступного випробування; 2) відсутність участі у внутрішній і зовнішній академічній мобільності, а також визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті; 3) відсутність кореляції окремих пунктів Положення про проходження атестації у ХНПУ імені Г. С. Сковороди для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року із ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Рекомендації: 1) внести уточнювальні зміни в пояснювальну записку Програми додаткового вступного випробування задля увиразнення її призначення особам, які вступають з інших спеціальностей; 2) активізувати та мотивувати участь здобувачів ОНП у програмах академічної мобільності та провести додаткові інформування щодо процедур визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті; 3) внести зміни до п. 2.9. Положення про проходження атестації у ХНПУ імені Г. С. Сковороди для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року, з урахуванням статті 22 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Пункт 2.9 можна викласти в такій редакції: «Кваліфікаційна робота може бути представлена та захищатись державною мовою, англійською мовою та/або іншими офіційними мовами Європейського Союзу, на вибір Заявника». Слід також зауважити, що позитивною практикою вважається можливість надання абітурієнтам додаткових балів за статті в періодичних виданнях, які індексуються в наукометричних базах Scopus, Web of Science Core Collection чи Index Copernicus зі спеціальності, перемоги в конкурсах наукових робіт зі спеціальності та статті у фахових наукових виданнях, що входять до переліку, затвердженого МОН України, тому ЕГ радить врахувати надані рекомендації та запровадити таку практику при подальших розробках програм вступних випробувань.

Рівень відповідності Критерію 3.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Процедури вступу є прозорими, чіткими та не містять дискримінаційних положень. Розроблені всі необхідні процедури, що забезпечують можливості визнання результатів навчання, отриманих у програмах академічної мобільності та неформальній освіті. Хоча залучення здобувачів до академічної мобільності на ОНП відсутнє, а пояснювальна записка Програми додаткового вступного випробування потребує уточнювальних змін, ЕГ вважає, що ОНП за 3 критерієм загалом відповідає рівню В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Досягнення поставленої в ОНП цілі «формування в здобувача професійних компетентностей філолога-дослідника» досягаються різними формами і методами навчання, що підтверджується: 1) робочими планами з ОК (<https://cutt.ly/SRB21zR>); 2) результатами моніторингу рівня організації освітнього процесу, проведеного в березні-квітні 2021 р. (<https://cutt.ly/2RB9foB>), де 79,3% респондентів оцінюють методи, способи і форми роботи викладача як доцільні і ефективні; 84,0% вважають, що зміст викладання відповідає цілям ОНП. НПП вільні у виборі форм і методів навчання: лекційний матеріал презентується як академічна лекція (ОК 1.1.), академічна лекція з елементами проблемної (ОК 1.7), проблемні лекції (ОК 1.3), відео лекції ОК 1.2, ОК 1.3). З поміж методів навчання домінують дослідницький, моделювальний, проблемно-науковий методи, а також метод проєктної діяльності. Форми і методи навчання містяться у РПНД і силабусах ОК і є у вільному доступі (<https://cutt.ly/HRB9i5w>), що дозволяє здобувачам заздалегідь із ними ознайомитися. За результатами аналізу ОНП і зустрічей зі здобувачами встановлено, що реалізація ОНП забезпечується за допомогою теоретичного і практичного навчання. Право здобувача на вільне обрання ВК підкріплено «Положенням про організацію освітнього процесу ...» (<https://cutt.ly/TRB9xd2>). Під час онлайн-зустрічей з НПП і здобувачами, ЕГ встановила, що вибір ВК здійснюється через сайт (<http://smc.hnpu.edu.ua/>), для чого необхідно заповнити Google-форму. Зустріч зі здобувачами підтвердила студентоцентрований підхід при реалізації ОНП. Результати моніторингу якості навчання 2020 року щодо розширення переліку ВК студента і наявності дисциплін, які зорієнтовані на комунікативний підхід у вивченні мови й прийоми публічних виступів, враховано під час підготовки проєкту ОНП на 2020–2024 рр. (<https://cutt.ly/hRB9P4r>; протокол № 14 засідання від 12.12.2020 р.). Також за побажанням здобувачів збільшено кількість кредитів на науково-викладацьку практику з 7 до 9 (<https://cutt.ly/WRB3ygl>). Проте, попри бажання здобувачів ввести окрім ОК «Академічно і професійно орієнтоване спілкування» «предмет, який допоможе здобути студенту рівень В2 з англійської» (<https://cutt.ly/zRB3abW>), суттєве зменшення кількості кредитів на дисципліну «АПОС» з 14 до 6 невідрізнено. Академічна свобода як один із базових принципів діяльності Університету, що зазначено в Стратегії розвитку Університету на 2021–2025 рр. (<https://cutt.ly/8TuwWfq>), імплементована в навчальний процес. Під час зустрічей з науковими керівниками і здобувачами ЕГ переконалася щодо дотримання прав здобувачів з вільного вибору теми наукового дослідження і наукового керівника. Під час реалізації ОНП були випадки зміни теми дослідження (здобувач Е. Шапаренко: «Особливості функціонування стилістичного синтаксису в сучасному китайському публіцистичному тексті»), а також зміни наукового керівника. Зустріч з НПП засвідчила, що викладання відбувається на зручній для викладачів й здобувачів платформі: Moodle, Zoom тощо.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Здобувачі ОНП «Філологія», здобувачі інших ОНП і ті, хто планує вступити до аспірантури, мають можливість заздалегідь ознайомитися з цілями, змістом і програмними результатами навчання шляхом ознайомлення з ОНП на сайті (<https://cutt.ly/WRB8rro>). Перелік і зміст дисциплін вільного вибору здобувача також знаходиться у вільному доступі на сайті університету (<https://cutt.ly/ORB8ufQ>), що дає можливість не тільки здобувачам ОНП «Філологія», але й здобувачам інших ОНП вчасно обрати дисципліни вільного вибору. Під час зустрічей зі здобувачами встановлено, що презентація ОК відбувається на перших заняттях з дисципліни, де здобувачів інформують про зміст, ПРН навчання, порядок та критерії оцінювання кожної ОК. Крім того, види контрольних заходів, система оцінювання навчальних досягнень здобувачів, форми проведення модульного контролю, підсумкового контролю, заліку або іспиту та критеріїв оцінювання містяться в навчальних програмах і силабусах до кожної із дисциплін ОП «Філологія» (<https://cutt.ly/bRB8dAq>), що сприяє своєчасному інформуванню всіх учасників освітнього процесу. За результатами оцінювання освітнього процесу здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП «035 Філологія» (<https://cutt.ly/XRB8jOn>) 96 % респондентів позитивно оцінили своєчасне інформування про критерії, порядок, форми та строки проведення підсумкового контролю знань за навчальними дисциплінами. Зустрічі з фокус-групами підтвердили, що всю необхідну інформацію здобувачі отримують зі змісту робочих програм чи силабусів, від НПП. Під час перегляду системи Moodle виявлено наявність робочих програм, у

яких міститься інформація стосовно цілей, змісту, ПРН, порядку та критеріїв оцінювання. Відсутність перескладань і конфліктних ситуацій за даною ОНП зумовлено дотриманням прозорості і доступності викладеної інформації.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ПРН дисциплін, які відображено в робочих планах (<https://cutt.ly/IRB8vCX>) відповідають цілі ОП – «формування в здобувача професійних компетентностей філолога-дослідника». Результати оцінювання освітнього процесу здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП «035 Філологія» свідчать, що 72,9% респондентів позитивно оцінюють «зміст навчальних дисциплін, який дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності» (<https://cutt.ly/HRB8O7S>). Здобуті навички філолога-дослідника дають змогу здобувачам брати участь у щорічних конференціях («Всеукраїнська науково-практична конференція студентства й наукової молоді “Філологія XXI століття”»), круглих столах («13-е. Синій листопад») (<https://cutt.ly/QRB81Lv>). Аналіз здобутків аспірантів 2–4 років навчання показав, що всі аспіранти мають апробації на всеукраїнських і міжнародних конференціях, публікації в збірнику наукових праць «Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди» (<https://cutt.ly/xRB882a>). На кафедрі української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушакова функціонує «Наукова школа літературознавчих досліджень від бароко до постмодерну» (<https://cutt.ly/9RB86c9>). У межах тематики Наукової школи підготовлено 3 кандидати наук (Ю. Комісаренко, 2015; Т. Хорольська, 2017; С. Бойко, 2021). На кафедрі зарубіжної літератури та слов'янських мов функціонує 6 наукових шкіл (<https://cutt.ly/oRB4trs>, серед них наукова школа доктора філол. наук, проф. Михайла Федосійовича Гетманца (4 захищених кандидатських дисертацій у 2016, 2017, 2018, 2021 рр.), наукова школа доктора філол. наук, проф. Леоніда Генріховича Фрізмана (4 захищених кандидатських дисертацій у 2011, 2014, 2017 рр.).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Процедура оновлення ОНП передбачена Положенням про освітню програму ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/ITurdGS>). Обговорення оновлення змісту ОНП відбувається на засіданнях проєктної групи (Протокол № 7 засідання від 09.02.2018 р., Протокол № 14 засідання від 12.12.2020 р.). Зміст ОНП «Філологія» оновлено з урахуванням побажань рецензента цієї ОНП, проф. О. Черемської, яка запропонувала розширити коло дисциплін вільного вибору здобувача. Оновлення ОНП відбувалося з урахуванням досвіду реалізації відповідних ОНП Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Тернопільського національного педагогічного факультету імені Володимира Гнатюка, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Оновлення змісту освіти відбувається завдяки 1) стажуванню НПП (С. Криворучко, І. Степанченко, Т. Щєбликіна); 2) шляхом проведення гостьових лекцій на Українському мовно-літературному факультеті імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (<https://cutt.ly/6RB47hl>); 3) участі НПП у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, наукових семінарах (<https://cutt.ly/6RB41Zq>), про що свідчить наявність покликань на публікації НПП у РПНД. Аналіз робочих програм виявив сучасний перелік літератури з дисциплін «Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проєктів», «Академічно і професійно орієнтоване спілкування (англійська / німецька / французька)», «Актуальні напрями філологічних досліджень», «Фонетика та лексика сучасної російської мови з огляду на різні лінгвістичні парадигми», «Тенденції стилів і напрямів 2 пол. XX – поч. XXI ст». Проте, аналіз сайту університету (<https://cutt.ly/sRB49vH>) і документів на запит дав змогу виявити, що не всі НПП проходять стажування за ОК, що викладають.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Навчання за подвійними дипломами є одним із завдань з інтернаціоналізації Університету (<https://cutt.ly/1RB7p7h>). Здобувачі відвідали у 2021 році гостьову лекцію завідувача кафедри прикладної лінгвістики Люблінського католицького університету Яна Павла II, доктора філософії Альберта Новацького «Образ жінки в українській літературі: від традиції до новаторства» (<https://cutt.ly/YRB7gqb>). Наукові керівники та викладачі, що забезпечують реалізацію ОНП, проходять міжнародні стажування (<https://cutt.ly/fRB7lse>), але не за своїми науковими інтересами і за ОК, що викладають. Попри наявність міжнародних договорів про співпрацю (<https://cutt.ly/uRB7nag>), у межах ОНП «Філологія» НПП і здобувачі не беруть участь у спільних міжнародних проєктах, не реалізують свої права на різні форми академічної мобільності. Зі слів проректора з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності С. Бережної і керівника Центру міжнародної, інноваційної і проєктної діяльності Г. Крапівник, вже ведуться перемовини щодо академічної мобільності і можливості отримання подвійних дипломів.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Навчання і викладання за ОНП «Філологія» будується на принципах академічної свободи. ЗВО використовує студентоцентрикований підхід під час провадження освітньої діяльності в рамках ОНП. Інформація за ОНП є прозорою і знаходиться у вільному доступі для всіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони: 1) незадоволеність здобувачів ПРН з іноземної мови; 2) міжнародні стажування НПП не відповідають ОК і науковим інтересам; 3) відсутні спільні міжнародні проєкти; 4) відсутні практики академічної мобільності НПП і здобувачів. Рекомендації: 1) вбачаємо доцільним змінити назву «Академічно та професійно орієнтоване спілкування» на «Академічно та професійно орієнтоване спілкування іноземною мовою» і збільшити кредити на викладання цієї дисципліни, що дасть змогу здобувачам брати участь у закордонних конференціях, публікувати тези і статті англійською мовою; 2) вбачаємо доцільним НПП проходити стажування відповідно до ОК, які вони викладають, оскільки це сприятиме покращенню змісту освіти; 3) залучати здобувачів до участі в міжнародних конференціях (наприклад, щорічна міжнародна конференція спілки славистів POLISLAV, щорічна міжнародна конференція для славистів Грайфсвальдського університету – Німеччина, Universität Greifswald); публікувати статті у виданнях, індексованих у наукометричних базах, зокрема Scopus: Die Welt der Slaven, Studies about languages (публікації є безкоштовними і з-поміж мов публікування є слав'янські мови); 4) упроваджувати спільні наукові дослідження зі спілками українців і славистів (наприклад, POLISLAV, Грайфсвальдського університету – Німеччина, Universität Greifswald); 5) залучати НПП і здобувачів до онлайн / офлайн академічної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ЕГ оцінює четвертий критерій, як такий, що відповідає рівню В. Діяльність у рамках ОНП, форми та методи навчання відповідають принципам академічної свободи, на сайті ЗВО опубліковані робочі програми всіх освітніх компонентів ОНП, Університет забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОНП, НПП оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. Виявлена під час онлайн-візиту відсутність участі здобувачів у програмах академічної мобільності є слабкою стороною, яку можна вирішити в робочому порядку.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ОНП «Філологія» заздалегідь оприлюднюються в силабусах та РПНД, які розміщені на сторінках кожної кафедри, задіяної в реалізації освітнього процесу, у розділі «Наука», вкладці «Аспіранти кафедри» (<https://cutt.ly/7RN41nV>). Контрольні заходи проводяться відповідно до «Системи оцінювання результатів навчання» «Положення про організацію освітнього процесу в університеті» (<https://cutt.ly/MRN7gIT>) та «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії» (<https://cutt.ly/wRN7kNI>). У межах навчальних дисциплін передбачені поточний та підсумковий контроль. Критерії оцінювання, наведені в робочих програмах і силабусах усіх дисциплін, є чіткими і зрозумілими, що підтверджується за результатами зустрічі з аспірантами та НПП. За результатами оцінювання освітнього процесу здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП «035 Філологія», 75% респондентів позитивно оцінило інформованість щодо форм контрольних заходів і чіткість критеріїв оцінювання (<https://cutt.ly/MRN49BM>). За словами здобувачів 2–4 курсів, графік заліково-екзаменаційної сесії оприлюднюється заздалегідь, що дає змогу здобувачам вечірньої та заочної форм навчання своєчасно запланувати додаткову відпустку.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

У зв'язку з відсутністю стандарту вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія», атестація здобувачів проводиться відповідно до таких оприлюднених нормативних документів ЗВО: Положення про організацію освітнього процесу здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/MRN7gIT>); Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (<https://cutt.ly/wRN7kNI>); Положення про освітню програму (<https://cutt.ly/gRN7vAc>); Методичні рекомендації щодо силабусу навчальної дисципліни (<http://surl.li/aikxy>); Положення про науково-викладацьку практику здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/cRN7YqU>). Однією з форм підсумкового контролю за виконання здобувачем індивідуального плану роботи є атестація. Здобувачі звітують на кафедрі про фактичний стан виконання запланованих на семестр і відображених в індивідуальному плані роботи Аспіранта показників освітньої та наукової діяльності. Зустріч зі здобувачами підтвердила, що атестація здобувачів відбувається на засіданнях кафедри і всі члени кафедри беруть активну участь в обговоренні результатів, надають поради щодо дисертаційного дослідження. Обговорення відбувається в доброзичливій атмосфері. Наукова складова ОНП спрямована на проведення власного наукового дослідження і підготовку до захисту науково-кваліфікаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі 03 Гуманітарні науки. Зміст наукового складника ОНП визначається індивідуальним навчальним планом аспіранта. Підсумкова атестація здобувачів відбувається на засіданнях фахового семінару (<https://cutt.ly/nToqbnP>) і слугує підставою для подачі документів до захисту у постійну або разову спеціалізовану вчену раду Університету. Під час реалізації ОНП «Філологія» були випадки дострокових захистів у разовій спеціалізованій вчентій раді Д64.053.035(Ю. Івлева). Зустріч зі здобувачами підтвердила їхню обізнаність щодо процедури захисту дисертації.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Форми і процедура проведення контрольних заходів відображені в РПНД і силабусах (<https://cutt.ly/pRN7GL2>). Робочі програми та силабуси навчальних дисциплін конкретизують особливості поточного та підсумкового контролю (<https://cutt.ly/VRN7Pa4>): поточний контроль (відвідування лекційних занять, участь у семінарських заняттях), рубіжний контроль (проводиться у формі захисту дослідницької роботи (ІНДЗ)), оцінювання якості виконання завдань самостійної роботи; підсумковий контроль, що передбачає складання іспиту. Зустріч зі здобувачами підтвердила реалізацію форм контролю відповідно до робочих програм ОК. Порядок проведення апеляції результатів семестрового підсумкового контролю прописано в Положенні про організацію освітнього процесу здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/cRN7Cie>). Результати Анкети № 12 свідчать, що 80,2 % респондентів вважають, що до них висувають чіткі вимоги, викладач об'єктивно оцінює набуті компетентості з навчальної дисципліни, інформує про процедуру апеляції результатів підсумкового контролю (<https://cutt.ly/sRN5v16>). Об'єктивність екзаменатора забезпечується: 1) наявними у вільному доступі робочими програми, де міститься прозора і доступна інформація про процедуру і форми контролю, 2) складом екзаменаційної комісії: екзаменатор і викладач відповідної кафедри; 3) нормативним документом «Етичний кодекс ХНПУ імені Г. С. Сковороди» (<https://cutt.ly/oRN5mGz>). Під час спілкування зі здобувачами освіти встановлено, що нарікань на об'єктивність екзаменаторів не було. За результатами зустрічі зі студентами та НПП стало відомо, що здобувачі ознайомлені з процедурою вирішення конфліктних ситуацій. За час існування ОП процедура оскарження не застосовувалась.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди дотримується у своїй діяльності принципів академічної доброчесності, що регламентуються низкою нормативних документів: Кодексом академічної доброчесності (<http://surl.li/vhez>), Положенням про комісію з питань академічної доброчесності ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<http://surl.li/vibk>); Етичним кодексом ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<http://surl.li/vhfb>). До структури університету входять структурні підрозділи: Рада молодих вчених (<https://cutt.ly/vRN5Vkg>), Група сприяння академічної доброчесності (<https://cutt.ly/CRN51xX>), Бібліотека (<https://cutt.ly/ARN52Mr>), Відділ аспірантури і докторантури (<https://cutt.ly/sTux5XP>), які популяризують академічну доброчесність. В університеті проводяться різноманітні заходи щодо інформування про академічну доброчесність (<http://surl.li/vhfp>). Так, Рада молодих вчених розробила і впровадила «Декларацію про дотримання академічної доброчесності в ХНПУ імені Г. С. Сковороди» (<https://cutt.ly/nRMqkst>), щорічно проходить конкурс-есе для здобувачів «Моя академічна доброчесність» (<https://cutt.ly/iRMqb6U>). На сторінці Групи сприяння академічної доброчесності (<https://cutt.ly/zRMqQtH>) опубліковано План роботи у сфері забезпечення академічної доброчесності у ХНПУ імені Г. С. Сковороди на 2021/2022 н.р., у якому заплановано 18 заходів щодо популяризації академічної доброчесності. Наукові публікації здобувачів і НПП безкоштовно перевіряються за допомогою програми «Антиплагіат». Під час зустрічі здобувачі виявили обізнаність процедурі перевірки на плагіат і розповіли, що для перевірки роботи відправляються на поштову скриньку antiplagiat@hnpri.edu.ua і на їхню електронну пошту приходить звіт перевірки. Ознайомлення з документами перевірки на плагіат текстів дисертацій, статей, поданих для публікації у фахових збірниках

«Лінгвістичні дослідження» та «Наукові записки ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Літературознавство» (за запитом) свідчить про відсутність порушень академічної доброчесності і про дієвість процедури запобігання академічній недоброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь на офіційному веб-сайті. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, які є доступними для усіх учасників освітнього процесу. В Університеті визначено політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності та популяризується академічна доброчесність, є відповідні програмні засоби для перевірки робіт на плагіат.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

ЕГ радить розглянути можливість складання проміжного контролю в системі Moodle з автоматичним виставленням оцінки, що додатково забезпечить об'єктивність результатів оцінювання.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання є зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу, заздалегідь оприлюднюються на сайті. Університет дотримується принципів академічної доброчесності, програми для перевірки робіт на плагіат є безкоштовними. Зважаючи на наведені факти, ЕГ дійшла висновку, що ОНП «Філологія» загалом відповідає Критерію 5 за рівнем В.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Академічна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОП, відповідає ОК (табл.2. Зведена інформація про викладачів ОП). Згідно даних табл. 2, освітній процес за ОНП «Філологія» забезпечують 11 викладачів, професійна кваліфікація яких дозволяє їм фахово викладати закріплені за ними дисципліни. Досвід професійної діяльності Л. Гармаш (<https://cutt.ly/rRMwgyS>), Р. Мельникова; Н. Радіонової, М. Култаєвої (<https://cutt.ly/JRMwQsv>); С. Криворучко, І. Степаненко, О. Скоробогатової (<https://cutt.ly/ARMwTK1>); О. Халіман, Н. Піддубної (<https://cutt.ly/5RMwPO2>); О. Маленко (<https://cutt.ly/VRMwFGn>) підтверджено наявністю: 1) наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України та наукометричних баз Scopus, Web of Science; 2) виданого підручника чи навчального посібника або монографії; 3) виданих навчально-методичних посібників / посібників для самостійної роботи студентів та дистанційного навчання, конспектів лекцій / практикумів / методичних вказівок / рекомендацій; 4) стажування або підвищення кваліфікації (документ за запитом Стажування).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір НПП на вакантні місця регламентується такими нормативними документами: 1) Положенням про порядок обрання за конкурсом та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників ХНПУ імені Г.С. Сковороди (<https://goo.su/5oOm>); 2) Положенням про порядок підготовки здобувачів наукового ступеня доктор наук в докторантурі ХНПУ імені Г. С. Сковороди» (<http://surl.li/ailhf>); 3) Колективним договором (<https://goo.su/5oOm>);

4) Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності у ХНПУ імені Г. С. Сковороди» (<http://surl.li/zbac>). Під час зустрічі 1 з менеджментом ЗВО проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності С. Бережна пояснила, що при конкурсному відборі до уваги беруться результати професійної активності НПП. Усі претенденти на вакантні місця – внутрішні чи зовнішні НПП – мають рівні умови.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Співпраця Університету і стейкхолдерів відбувається в рамках Положення про стейкхолдерів освітніх програм ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/ERMeRMR>). Представники роботодавців співпрацюють з робочою групою ОНП, здійснюючи експертизу ОП (Анкета № 10 – <https://cutt.ly/VRMeFsx>) і робочих навчальних програм (Протокол № 7 засідання проектної групи освітньої програми спеціальності 035 Філологія ХНПУ імені Г. С. Сковороди від 09.02.2018 р.). Зміст ОНП «Філологія» оновлено завдяки урахуванню побажань рецензента цієї ОНП, проф. О. Черемської, яка запропонувала розширити коло дисциплін вільного вибору здобувача (Протокол № 7 засідання від 09.02.2018 р.). При зустрічі 8 з роботодавцями було з'ясовано, що представники роботодавців надають консультації аспірантам ОНП «Філологія». За результатами оцінювання освітнього процесу здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП «035 Філологія» у 2020 році найнижче здобувачі оцінили сприяння працевлаштуванню (<https://cutt.ly/wRMru6R>). Тільки 45,8 % респондентів підтвердили, що Університет сприяв їхньому працевлаштуванню.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЕГ шляхом аналізу кадрового забезпечення ОНП і зустрічі з роботодавцями встановила, що вони не залучаються до реалізації освітнього процесу, не викладають дисципліни за вільним вибором здобувачів, не беруть участь в організації і проведенні науково-викладацької практики. Проте, було зазначено, що з наступного року планується залучити роботодавців до викладання дисциплін вільного вибору.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Університет сприяє професійному розвитку викладача, що регламентується нормативними документами: Положенням про систему стимулювання якісної і ефективної роботи науково-педагогічних і інших категорій працівників ХНПУ імені Г. С. Сковороди і Положенням про систему і види заохочень Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/gRMrmSE>). Під час зустрічі 1 з менеджментом ЗВО проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності С. Бережна запевнила, що Університет стимулює професійний розвиток НПП як матеріально, так і заохочувальними знаками Університету (Витяг з наказу № 174 від 18.12.2020 року з нагоди 21-річчя Університету та за високі професійні досягнення, № 173 від 17.12.2020 року за високі професійні досягнення, № 155 від 15.10.2021 року за високі показники професійної діяльності та з нагоди свята Дня працівника. Академічний персонал, що забезпечує обов'язкові компоненти ОНП (зустріч 2) підтвердив матеріальне заохочення до професійного зростання НПП. Так, за НПП зберігається заробітна плата впродовж 2-х місяців у разі міжнародного стажування.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Університет стимулює розвиток викладацької майстерності, що регламентується нормативними документами: Положенням про систему стимулювання якісної і ефективної роботи науково-педагогічних і інших категорій працівників ХНПУ імені Г. С. Сковороди і Положенням про систему і види заохочень Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/gRMrmSE>). У ході зустрічі з академічним персоналом, що забезпечує обов'язкові компоненти ОНП, з'ясувалося, що НПП пройшли безкоштовне сертифіковане стажування з використання системи Moodle при дистанційному навчанні. Це було підтверджено керівником Інституту інформатизації освіти під час зустрічі з адміністративним персоналом.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Процедури конкурсного добору викладачів у цілому є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів. Університет стимулює підвищення рівня професійної і викладацької майстерності за рахунок матеріального заохочення і шляхом преміювання та представлення працівників до нагород та почесних

грамот. Університет також стимулює викладацьку майстерність викладачів через власну програму підвищення кваліфікації в умовах дистанційного навчання – сертифіковане стажування щодо використання системи Moodle.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони: 1) відсутність співпраці з представниками роботодавців щодо реалізації навчального процесу: викладання дисциплін вільного вибору, проходження науково-викладацької практики в межах діючих угод про співпрацю; 2) в університеті відсутня практика підвищення професійного розвитку НПП за власними програмами, окрім стажування щодо використання системи Moodle. Рекомендації: 1) залучити представників стейкхолдерів до реалізації навчального процесу: викладання гостьових лекцій, проходження науково-викладацької практики на базі роботодавців; 2) вважаємо, що ЗВО має достатній потенціал, щоб започаткувати практику професійного розвитку НПП за власними програмами.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Якісна характеристика ОНП забезпечується академічною та/або професійною кваліфікацією НПП, які задіяні до реалізації освітнього процесу. ЗВО дотримується прозорої процедури конкурсного добору викладачів, що дозволяє забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів. ХНПУ імені Г. С. Сковороди залучає роботодавців до перегляду ОНП, сприяє професійному розвитку НПП і стимулює розвиток викладацької майстерності шляхом преміювання та представлення працівників до нагород та почесних грамот. У рамках ОНП існують можливості залучення до аудиторних занять стейкхолдерів і створення власних програм підвищення професійного розвитку НПП, однак вони не в повній мірі використовуються на цій освітній програмі. Гарант та група забезпечення продемонстрували бажання та спроможність врахувати зазначені недоліки та рекомендації, надані ЕГ. Тому дані недоліки на думку ЕГ не є суттєвими.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Освітнє середовище, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<https://cutt.ly/sRMtoxd>) забезпечує досягнення визначених цілей та ПРН на ОНП «Філологія» та повністю задовольняє потреби здобувачів, що було підтверджено на зустрічах ЕГ з фокус-групами. Аналіз звітної фінансової документації (<https://cutt.ly/kRMyAoi>), інформації щодо тендерних закупівель (<https://cutt.ly/LRMyIb4>) підтверджує факт оновлення й модернізації аудиторного фонду тощо. Загальний фонд бібліотеки налічує понад 760 тисяч примірників навчальної, наукової, художньої й іншої літератури дев'янадцятьма мовами світу. Формування бібліотечного фонду ЗВО здійснюється відповідно до потреб здобувачів згідно з навчальними планами, силабусами (РПНД) навчальних дисциплін та тематикою наукових досліджень аспірантів. Бібліотека надає широкий доступ до інформаційних ресурсів, зокрема таких, як електронний архів, електронний каталог, доступ до баз даних Scopus та WoS. Заклад має 6 читальних залів (328 посадкових місць), що забезпечені покриттям wi-fi з безкоштовним доступом для відвідувачів. Особливо створений аспірантський читальний зал (215-В) на понад 20 посадкових місць з літературним фондом 70267 примірників наукової літератури та фахових філологічних видань, у якому здобувачі третього рівня вищої освіти працюють з каталогами, першоджерелами та іншою науковою літературою. Представник бібліотеки повідомив ЕГ, що Бібліотека ХНПУ імені Г. С. Сковороди може оформлювати здобувачам єдину картку читача, яка надає їм можливість відвідувати та користуватися друкованими та електронними фондами будь-якої бібліотеки ЗВО міста Харкова. ХНПУ імені Г. С. Сковороди використовує систему MOODLE для дистанційного навчання (<https://cutt.ly/6RMy7V9>). У відеоматеріалах, наданих на запит ЕГ, було презентовано спеціалізовані кабінети української мови, української літератури з власним бібліотечним фондом за спеціальністю, український культурний центр, регіональний центр польської мови, культури і науки. Здобувачі цілком задоволені матеріально-технічним забезпеченням. НПП та адміністрація забезпечена робочими місцями, а також комп'ютерною технікою та приладами для друку й сканування необхідних для освітнього процесу матеріалів. Враховуючи отриману інформацію, ЕГ впевнилась у тому, що матеріально-технічне забезпечення повністю дозволяє досягнути визначених ОНП цілей та ПРН.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди забезпечує безкоштовний доступ до матеріально-технічних ресурсів, необхідних для реалізації ОНП «Філологія», що було підтверджено здобувачами та НПП під час зустрічей з експертами. ЕГ встановлено, що здобувачі та викладачі мають можливість безоплатно користуватися бібліотечним фондом наукової бібліотеки, електронними ресурсами бібліотеки (бібліографічними покажчиками –<https://cutt.ly/oRMuSMe>, електронним каталогом – <http://193.105.7.202:852/>, електронним архівом – <http://dspace.hnpu.edu.ua/>, науковими працями професорів ХНПУ імені Г. С. Сковороди – <https://cutt.ly/8RMuF2d>), базами Scopus та Web-of-Science, а також дистанційними курсами на платформі Moodle (<https://cutt.ly/YRMuXwH>). В усіх корпусах ЗВО є зони з безкоштовним покриттям wi-fi, що вільно надається всім учасникам освітнього процесу. ЕГ презентовані робочі місця НПП на кафедрах, а також аудиторний фонд, який безоплатно використовується під час реалізації ОНП «Філологія». На зустрічі- огляді МТБ, гарант зазначила, що у зв'язку з пандемією в навчальних корпусах встановлено санітайзери. У закладі функціонує медичний центр та психологічна служба, які надають у разі необхідності безкоштовну й професійну допомогу здобувачам та НПП. На зустрічі ЕГ зі самоврядними організаціями представник профспілки студентів, аспірантів і докторантів розповів, що здобувачу (члену профспілки) у випадку скрутної ситуації може надаватися фінансова допомога та знижка на оплату гуртожитку. ХНПУ імені Г. С. Сковороди надає можливість здобувачам та НПП безкоштовно брати участь у науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах, які організовує випускова кафедра (<https://cutt.ly/8RMivVN>). ЗВО є засновником двох фахових журналів категорії «Б» зі спеціальності 035 Філологія – «Лінгвістичні дослідження» та «Наукові записки ХНПУ імені Г. С. Сковороди» (<http://journals.hnpu.edu.ua/>). Здобувачі повідомили ЕГ, що публікації, які подаються в ці журнали, безкоштовно перевіряються сертифікованою програмно-технічною системою «UNICHEK на антиплагиат» (<https://cutt.ly/eRMi5WX>). Публікації в журналах категорії «Б» платні, проте здобувачі повідомили про можливість безкоштовної публікації у журналі ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Astraea» (<https://cutt.ly/6RMowDE>). В університеті є з сучасних гуртожитки для здобувачів, знижки на проживання у яких надаються пільговим категоріям здобувачів (<https://cutt.ly/zRMotYh>). ЕГ відмічає функціонування спеціально обладнаної кімнати для дітей здобувачів і викладачів університету «Дитячий універ», де батьки дітей з числа здобувачів можуть безкоштовно залишати їх під час складання сесії та навчання.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди забезпечує безпечність освітнього середовища. Здобувачі першого курсу повідомили ЕГ, що у вересні місяці з ними були організовані зустрічі з метою ознайомлення з факультетом, проведення інструктажів з правил поведінки у ЗВО, а також доведена уся необхідна інформація з питань вирішення конфліктних ситуацій. На питання, яким чином вирішувати питання конфліктних ситуацій, дискримінації, корупції, сексуальних домагань, здобувачі повідомили, що можуть звернутися до уповноваженого з питань запобігання та виявлення корупції, який надасть допомогу, керуючись відповідними положеннями. Також у ЗВО діє комісія з етикету, функціонує телефон довіри та електронна скринька. Здобувачі можуть у зручний спосіб проінформувати про будь-які порушення в освітньому процесі (<http://hnpu.edu.ua/uk/contacts>). У ЗВО зі здобувачами з питань пожежної безпеки, охорони праці та безпеки життєдіяльності проводяться інструктажі. Обізнаність здобувачів з питань безпеки життєдіяльності дають підстави стверджувати, що інструктажі дієві та процедури інструктування не є удаваними. При вході до начального корпусу №2 чергує вахтер-охоронець, функціонує пропускна система.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів, якою вони в цілому задоволені. Освітня, консультативна підтримка надається здобувачам НПП та працівниками бібліотеки університету (складання та редагування списків використаних джерел, визначення індексу УДК тощо), відділом аспірантури і докторантури (організація вибору ВК, проходження практики аспірантів тощо), навчальною частиною (складання розкладів відповідно до ОНП «Філологія» тощо), науковими керівниками та викладачами (індивідуальна взаємодія зі здобувачами). Організаційна підтримка здійснюється адміністрацією закладу, адміністрацією факультету імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка, відділом аспірантури і докторантури та профспілкою студентів, аспірантів і докторантів. ХНПУ імені Г. С. Сковороди забезпечує інформаційну підтримку здобувачів шляхом відкритого доступу до інформації на веб-сайті університету (<http://hnpu.edu.ua/>), у соціальних мережах: Facebook (<https://cutt.ly/nRMpRkl>), (<https://cutt.ly/2RMpYtE>), Instagram (<https://cutt.ly/ERMpIRv>), Youtube (<https://cutt.ly/pRMpPco>), Telegram (<https://web.telegram.org/z/>), а також ресурсами Інституту інформатизації освіти та Центром міжнародної, інноваційної і проєктної діяльності. Консультативна і соціальна підтримка забезпечується викладачами кафедр, залучених до реалізації ОНП «Філологія», самоврядними організаціями здобувачів та психологічною службою (<http://liderstudent.com.ua/>). Зустріч з фокус-групою здобувачів та ознайомлення з результатами опитування (<https://cutt.ly/qRMpKnt>) показали необхідність покращення механізмів інформаційної підтримки здобувачів, оскільки найнижче здобувачі оцінюють сприяння працевлаштуванню.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Хоча на ОНП «Філологія» наразі не навчаються здобувачі з особливими освітніми потребами, проте в ХНПУ імені Г. С. Сковороди створені достатні умови щодо реалізації права на освіту для таких осіб. В університеті розроблені й затверджені нормативні документи, що забезпечують доступ особам з особливими освітніми потребами до освітнього простору ЗВО та визначають порядок їх супроводу (<https://cutt.ly/YRMpMfo>). В ХНПУ імені Г. С. Сковороди функціонує Навчально-методичний інклюзивний центр, мета якого – створення системи комплексного супроводу навчання та навчально-реабілітаційних умов, які спрямовані на забезпечення цілісного розвитку, творчої самореалізації студентів з особливими освітніми потребами (<https://cutt.ly/hRMp24F>). Для забезпечення безперешкодного доступу маломобільних груп здобувачів освіти до корпусів ХНПУ імені Г. С. Сковороди входи до них облаштовані пандусами з поручнями. Також у навчальних корпусах ЗВО відповідним чином устатковані санітарно-гігієнічні кімнати. Навчальний корпус №2 обладнаний кнопкою виклику, а на вході чергує вахтер, який у разі потреби може надати допомогу особам з особливими освітніми потребами в доступі до навчального корпусу. Також у ХНПУ імені Г. С. Сковороди працює кімната «Дитячий універ», де здобувачі можуть залишити під наглядом своїх дітей.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У ХНПУ імені Г. С. Сковороди політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій врегульовуються такими нормативними документами: Етичний кодекс, Положенням про комісію з етики та управління конфліктами, Положення про запобігання та протидію дискримінації та сексуальним домаганням, Антикорупційна програма. Правову допомогу надають юридичний відділ університету та профком студентів, аспірантів і докторантів; психологічна служба надає індивідуальні та групові консультації. Правила вирішення конфліктних ситуацій передбачають процедури щодо розгляду повідомлень про сексуальні домагання, дискримінацію та корупцію. ЕГ впевнилась у тому, що здобувачі й НПП володіють інформацією та чіткими кроками по врегулюванню конфліктних ситуацій, а також знають, де вони можуть отримати необхідну допомогу. Позитивним є функціонування в університеті скриньки довіри та телефонної лінії, про що було повідомлено ЕГ на зустрічах з адміністративним персоналом. Зі слів Уповноваженого з питань запобігання та виявлення корупції здобувачі та викладачі частіше звертаються телефонною лінією, а не через скриньку довіри.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Позитивні практики: 1) функціонування в регіоні єдиної картки читача, яка надає їм можливість відвідувати та користуватися друкованими та електронними фондами будь-якої бібліотеки ЗВО міста Харкова; 2) інформативний веб-сайт та сайт дистанційного навчання; 3) функціонування кімнати «Дитячий універ».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони: 1) слабка проінформованість здобувачів щодо актуальних пропозицій на ринку праці. Рекомендації: ЕГ радить інформувати здобувачів про наявні вакансії за спеціальністю та організувати практичну підготовку здобувачів на базі інших ЗВО, щоб надати змогу роботодавцям оцінити рівень підготовки здобувачів, а здобувачам дати можливість зарекомендувати себе й в подальшому успішно працевлаштуватись.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди має матеріально-технічну базу, здатну забезпечити досягнення ПРН ОНП «Філологія». Апробація результатів наукових досліджень у власних конференціях та наукових фахових виданнях університету сприяє виконанню наукової складової підготовки доктора філософії. Доцільно розроблена низка нормативних документів спрямована на забезпечення функціонування структурних підрозділів ЗВО, що сприяють всебічній

підтримці здобувачів та НПП під час освітнього процесу. Наявність психологічної служби та дитячої кімнати – позитивні практики на ОНП «Філологія» ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ОНП «Філологія» затверджена Вченою радою ХНПУ імені Г. С. Сковороди 27 лютого 2018 року. У групу розробників увійшли 13 професорів. Перегляд ОНП відбувся у 2021 році. Нова редакція затверджена 29 березня 2021 року. До складу проєктної групи долучено аспірантку денної форми третього року навчання Вікторію Паульс. Опитування здобувачів відбулось упродовж січня – березня 2021 року (<https://cutt.ly/ZR1j5tY>). Обробка результатів – у лютому – березні 2021 року. ЕГ під час розмови з адміністративним персоналом і здобувачами пересвідчилась, що отримані результати були враховані перед затвердженням нової редакції. Обробка моніторингового дослідження щодо відповідності ОНП сучасним потребам освітнього процесу була здійснена в квітні 2021 року, і результати не могли бути враховані при перегляді ОНП. Пунктом 1.5. Порядку проведення моніторингових досліджень у ХНПУ імені Г. С. Сковороди передбачено, що «моніторинг проводиться з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освітнього процесу та інших видів діяльності, встановлення відповідності фактичних результатів усіх процесів управління якістю ХНПУ заявленим цілям, оцінювання ступеня і причин відхилень від цілей. Метою моніторингових досліджень є поширення позитивних та усунення негативних практик викладання, вивчення динаміки якості навчальних курсів та якості викладання». Процедура перегляду ОНП описана в пункті 6.6. Положення про освітню програму ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Відхилень від процедур, прийнятих у ЗВО, ЕГ не виявила.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

На сторінці Центру ліцензування, акредитації і контролю якості розміщено проєкт програми, який обговорюється і вказано електронну адресу (<https://cutt.ly/OR1kqsh>), на яку можна надіслати відгуки та пропозиції. Окрім того, на цій же сторінці у вкладці «Обговорення освітніх програм» розміщено форму «Зв'язок», заповнивши яку також можна долучитися до обговорення освітніх програм (<https://cutt.ly/uR1keVz>). Здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня також залучені до опитування, а одна здобувачка є в складі проєктної групи, тож ЗВО використовує широкий набір інструментів для з'ясування думки аспірантів. Спілкування під час зустрічі з фокус-групою здобувачів підтвердило факт врахування їхньої думки. Так, під час останнього опитування аспіранти попросили розширити перелік вибіркового освітніх компонентів. Змінами, внесеними у редакцію ОНП-21, здобувачі задоволені.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Аналіз складу групи розробників ОНП-18 і ОНП-21 засвідчує, що співпраця з роботодавцями завжди в пріоритеті. Так, у 2018 р. до складу робочої групи увійшла Н. Демченко, канд. філол. наук, доц., зав. кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання Харківської гуманітарно-педагогічної академії. У 2021 р. – О. Черемська, зав. кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. На сторінці Центру ліцензування, акредитації і контролю якості освіти у вкладці «Освітні програми» розміщені 4 редакції ОНП 2018–2021 років. Щодо кожної редакції ОНП можна ознайомитися із рецензіями та відгуками стейкхолдерів. Упродовж 4 років рецензентами ОНП 035 «Філологія» виступили Л. Савицька, зав. кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації ХНЕУ імені С. Кузнеця, Л. Герман, зав. кафедри мовних дисциплін ХНАУ ім. В. Докучаєва, Н. Нікуліна, зав. кафедри українознавства ХНАДУ, а також членкині груп розробників Н. Демченко та О. Черемська. Рецензії схвальні, є побажання: «Перспективи розвитку ОНП ... можливі за умови корегування циклу загальних гуманітарних дисциплін, які здобувачів освіти вивчають на першому освітньо-науковому рівні (бакалавр), та розширення кола спеціальних дисциплін вільного вибору, що сприятиме підвищенню якості дисертаційних досліджень і дозволить аспірантові зосередитися на науково-дослідному складникові навчального процесу» (О. Черемська); «доцільно приділити більшу увагу міждисциплінарним зв'язкам, зокрема проблемам лінгвістики тексту, функціонування мовних знаків з опертям на особливості їхньої реалізації у творчості представників певних літературних напрямів та в окремих стилях письма. Це допоможе окреслити можливі перспективи виходу із кризи цивілізаційних цінностей початку XXI ст. і буде корисним для прикладного застосування здобутків аспірантів. Можливо, вирішенню цих зауваг сприяли відповідні вибіркові дисципліни здобувачів рівня доктора філософії» (Н. Нікуліна). Частково ці побажання враховані та будуть ще предметом осмислення групи розробників. Враховані побажання Н. Демченко щодо відсутності ВК філологічного спрямування на 1 курсі та модуля в межах базової дисципліни, у якому приділялась би увага апробації результатів філологічного дослідження. ОНП-21 містить ОК «Технологія апробації і презентації філологічних досліджень». Під час зустрічі роботодавці також зауважували, що їхні побажання були враховані групою розробників.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У ЗВО діє Асоціація випускників ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Положення про Асоціацію випускників ухвалено 27 лютого 2020 року. На сторінці Асоціації випускників (<https://cutt.ly/oR1kygG>) подана інформація про відомих випускників Інституту підвищення кваліфікації, перепідготовки; факультетів початкового навчання; психології та соціології; а також природничого, історичного, юридичного факультетів; окремих кафедр. Випускники кафедр, задіяних до реалізації освітнього процесу на третьому освітньо-науковому рівні, не зазначені. Разом із тим, під час зустрічі із роботодавцями та під час відкритої зустрічі ЕГ переконала, що випускники аспірантури підтримують тісний зв'язок із ЗВО.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Діяльність по реагуванню на недоліки в ОНП регламентується спеціально затвердженим документом – «Політика у сфері якості» (<https://cutt.ly/5R1kijz>), який корелюється зі «Стратегією розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди на 2021–2025 рр.» (<https://cutt.ly/YR1kan4>). Заклад працює над «забезпеченням розвитку та постійного вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості діяльності Університету, яка охоплює процеси менеджменту, освітньо-наукової діяльності, ресурсного забезпечення, залучає працівників Університету і здобувачів вищої освіти, відповідає місії та стратегічній меті Університету». Аналіз наданої сканкопії витягу із протоколу засідання проєктної групи № 14 від 12 грудня 2020 р. дає підстави твердити, що здобувачі залучені до обговорення ОНП на засіданнях кафедри, до моніторингових досліджень, що проводяться відділом аспірантури і докторантури щодо задоволеності змістом, формами і методами реалізації освітньої програми PhD, і висловили низку пропозицій: 1) активізувати роботу Ради молодих учених з метою впровадження інновацій у менеджменті університету; 2) частіше залучати аспірантів до обговорення організаційних питань; 3) запровадити обов'язкові наукові звіти аспірантів кожного семестру з подальшою співбесідою; 4) розширити можливості взаємодії з іноземними навчальними закладами; 5) інформувати про можливість та особливості міжгалузевих досліджень; 6) додати нормативну дисципліну, пов'язану з технічними інноваціями; 7) запровадити викладання більшої кількості вибіркових дисциплін за фахом; 8) удосконалити зміст навчальних дисциплін з урахуванням тем дисертацій аспірантів; 9) урахувати досвід авторитетних вишів країн Європи; 10) дати можливість аспірантам проходити стажування в закордонних університетах за рахунок ВНЗ; 11) збільшити кількість годин, що відводяться на кожну дисципліну; 12) зменшити кількість дисциплін і відведений на них час, а натомість збільшити час для проведення власне наукового дослідження. Ці побажання були обговорені НПП, групою розробників і враховані в новій редакції ОНП. Аналіз останньої редакції ОНП, відповідей здобувачів, членів Ради молодих учених свідчить, що більшість побажань враховано. Здобувачі під час зустрічі наголошували, що для них було важливо, щоб зміст навчальних дисциплін корелювався з темами досліджень, а також зменшення кількості дисциплін спричинило вивільнення часу для виконання наукового дослідження. ЕГ також проаналізувала зміст сторінки «Наукові події» (<https://cutt.ly/9R1kdga>) на сайті ЗВО. Так, 06.10.21 був проведений семінар щодо заповнення звітної документації. Зміст побажань 4, 5, 9, 10 має ще стати предметом уваги ЗВО.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація є первинною. Проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності С. Бережна під час зустрічі з керівником та менеджментом ЗВО розповіла про практику врахування побажань ЕГ та ГЕР, отриманих під час інших акредитаційних процедур. У ЗВО акредитовано 5 ОНП строком на 5 років. Серед основних рекомендацій такі: 1) збільшити академічну мобільність; 2) покращити міжнародну співпрацю; 3) посилити інформаційну складову на сайті ЗВО. На сьогодні підготовлені тексти угод з Гданським університетом, Університетом Піттсбурга та Поморською академією. Сайт ЗВО наповнений сучасною інформацією.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У ЗВО розроблена низка документів, які регулюють внутрішнє забезпечення якості: «Порядок проведення моніторингових досліджень у ХНПУ імені Г. С. Сковороди» (2020), «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості та освітньої діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди» (2021), «Політика у сфері» (2021). Аналіз документів дає підстави твердити, що внутрішня система якості корелюється з місією і візією ЗВО, основними цінностями Університету, серед яких якість, загальною стратегічною метою. ХНПУ імені Г. С. Сковороди при реалізації Політики у сфері якості дотримується низки принципів, серед яких – поліпшення: «Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості у ХНПУ

зорієнтовано не лише на усунення виявлених недоліків у забезпеченні якості освіти, але й на постійне вдосконалення рівня компетентності залученого персоналу, інструментарію та методології організації цієї системи». Відповіді на питання ЕГ членів усіх фокус-груп дає підстави твердити, що всі учасники освітнього процесу не лише ознайомлені з нормативними документами, а й залучені до процедур контролю якості. Так, здобувачі вищої освіти та представники Ради молодих учених підтвердили залученість до моніторингових досліджень щодо якості реалізації ОНП, до співпраці із групою розробників щодо перегляду ОНП (1 рівень); Відділ менеджменту і моніторингу діяльності університету організовує моніторингові дослідження, програма і результати яких є доступними на сайті ЗВО (2 рівень); зустріч з роботодавцями, а також рецензії на всі редакції ОНП підтвердили існування співпраці. Роботодавці під час зустрічі наголошували, що зацікавлені в співпраці з групою розробників, оскільки випускники аспірантури працевлаштовуються в інші ЗВО Харкова (3 рівень); нормативні документи ЗВО, а також спілкування з адміністрацією щодо системної роботи по врахуванню рекомендацій ЕГ та ГЕР після 5-ти проведених акредитаційних процедур якнайкраще засвідчують реалізацію стратегії та політики якості ЗВО (4 рівень). На сторінці Центру ліцензування, акредитації і контролю якості освіти візуально представлений чотирирівневий цикл забезпечення якості вищої освіти (<https://cutt.ly/lR1kjPP>).

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Виразні позитивні практики в контексті 8 критерію відсутні, оскільки ХНПУ імені Г. С. Сковороди лише започаткував / оновив документи, які регулюють внутрішню політику якості і відповідають запитам доби.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

ЕГ звернула увагу, що документи, які регулюють внутрішню систему якості розроблені впродовж 2020–2021 років, тож, зважаючи на це, вважаємо за доцільне сформулювати такі побажання: 1) узгоджувати в часі проведення моніторингових досліджень і перегляд ОНП; 2) на сторінці Асоціації випускників ХНПУ імені Г. С. Сковороди розмістити інформацію про випускників-філологів; 3) звернути увагу на побажання здобувачів щодо розширення можливостей взаємодії з іноземними навчальними закладами; запроваджувати міжгалузеві дослідження; урахувати досвід авторитетних вишів країн Європи; давати можливість аспірантам проходити стажування в закордонних університетах за рахунок ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Зважаючи на розпочаті процеси в контексті 8 критерію є всі підстави визначати відповідність на рівні оцінки В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, визначені в основних нормативно-правових актах ХНПУ імені Г. С. Сковороди і знаходяться у відкритому доступі на офіційному веб-сайті (<https://cutt.ly/uRM6Mg>). Визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, встановлені Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти, НПП (<https://cutt.ly/PRMdeBJ>), а правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті встановлені Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів, отриманих у неформальній освіті (<https://cutt.ly/aRMdiQo>). Чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів визначені в РПНД та силабусах, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу (<https://cutt.ly/mRMdoMl>). Під час зустрічі зі здобувачами ЕГ встановила, що упродовж перших тижнів навчання надається інформація щодо прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу ХНПУ імені Г. С. Сковороди, вирішення конфліктних ситуацій, а також добровільно підписується декларація про дотримання академічної доброчесності. На зустрічі-огляді матеріально-технічної бази, що використовується під час реалізації ОНП, співробітник наукової бібліотеки повідомила ЕГ про проведення вебінарів, що популяризують академічну доброчесність. До того ж зі здобувачами постійно проводяться додаткові лекції та інструктажі щодо

безпеки життєдіяльності та дотримання правил протипожежної безпеки. Додатково права та обов'язки здобувачів прописані в їх контрактах/договорах.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди оприлюднив для громадського обговорення проект ОНП «Філологія» та змін до нього у відкритому доступі (<http://smc.hnpu.edu.ua/node/45>). Прийом зауважень та пропозицій до проекту від стейкхолдерів здійснюється через форму «Зворотній зв'язок» на офіційному веб-сайті (<http://hnpu.edu.ua/uk/contact>), а також через телефони та електронні поштові скриньки (faculty-ukrainian@hnpu.edu.ua), (<http://hnpu.edu.ua/uk/contacts>), оприлюднені на офіційному веб-сайті університету. Дослідивши ОНП «Філологія» 2018, 2019, 2020 та 2021 років (<http://smc.hnpu.edu.ua/node/45>), ЕГ стверджує, що ЗВО дотримується процедур перегляду ОНП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Обсяг інформації, що оприлюднюється, є достатнім для того, аби забезпечити можливість потенційних вступників зробити свідомий вибір щодо вступу на програму, а роботодавців – оцінити цілі та зміст підготовки здобувачів за цією програмою (<http://smc.hnpu.edu.ua/node/44>). На офіційному веб-сайті закладу оприлюднена достовірна інформація про освітню програму, а також силабуси та РПНД усіх освітніх компонентів, включених до ОНП (<https://cutt.ly/vRMsWGw>). ЕГ не встановила порушень ЗУ «Про доступ до публічної інформації».

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Стейкхолдери забезпечені усією необхідною інформацією, що всебічно висвітлена та легкодоступна на сайті ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди дотримується традиційних практик у контексті критерію 9. Зважаючи на наявність публічних заходів, ініціатором яких виступає ЗВО, радимо Університету розглянути можливість розміщення покликань на відеозапис таких заходів. Вважаємо, що це також сприятиме формуванню позитивного іміджу ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на наведені факти, ЕГ дійшла висновку, що ОНП «Філологія» у контексті Критерію 9 відповідає рівню В, рекомендації можуть бути втілені в робочому порядку..

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

На I курсі здобувачі відвідують ОК циклу загальнонаукової, гуманітарної та мовної підготовки (10 кредитів): «Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проєктів», де вивчають методологічні основи досліджень, і «Академічно і професійно орієнтоване спілкування», де опановують іншомовні комунікативні навички. Підготовку до дослідницької діяльності також забезпечено на I–II курсах під час викладання ОК циклу професійної (спеціальної) підготовки (8 кредитів): «Актуальні напрями філологічних досліджень», «Проблемні питання філологічних наук»; циклу науково-дослідної підготовки (універсальні навички дослідника) (6 кредитів): «Методологія і методика філологічних досліджень», «Технологія апробації і презентації філологічних досліджень». Дисципліни за вільним вибором мають вузчу спеціалізацію і відповідають тематиці дисертацій, що простежено в наданих індивідуальних планах і звітах. Наприклад, тема дослідження О. Корнеєвої – «Лексико-граматичні взаємозв'язки у російській мові: когнітивний аспект», однією з ВК є «Поетична граматики»; О. Піскунова («Містичний дискурс у художній прозі Миколи Хвильового») обрала ВК «Теорія видів і жанрів літератури». Під час зустрічі здобувачі наголошували, що мають можливість обрати ВК, які відповідатимуть їхнім науковим інтересам. ОНП передбачає практичну підготовку: ОК «Теорія і практика викладання філології у вищій школі» (6 кредитів), що забезпечує теоретичну підготовку до викладацької діяльності, і науково-викладацьку практику, обсяг якої був збільшений на прохання здобувачів. Аспіранти апробують різні методи та технології навчання під час проведення лекцій / фрагментів лекцій / семінарських занять, отримують поради від наукових керівників, які виконують функції керівників практик. Підтверджено базу практики – ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

У Відомостях про самооцінювання освітньої програми на с. 24 у рубриці «Продемонструйте дотичність тем наукових досліджень аспірантів (ад'юнктів) напрямом досліджень наукових керівників» подано покликання на таблиці відповідності, підготовлені трьома кафедрами, задіяними до реалізації освітнього процесу. ЕГ уважно проаналізувала підготовлений матеріал і засвідчує їх співдотичність. Так, наприклад, тема дослідження здобувача І. Проскуріна «Образно-понятійні парадигми в ліриці О.І. Буніна», а науковий керівник І. Степанченко – автор дослідження «Функціонально-типологічне вивчення поетичної метафори»; здобувачка А. Золотько – «Морфологія ідіостилю в епоху глобалізації», науковий керівник О. Скоробогатова – «Парцельовані поліпредикативні конструкції в сучасній російській мові». Також на ОНП є поодинокі практики зміни теми дослідження (дослідження Е. Шапаренко звучатиме в такому формулюванні: «Особливості функціонування стилістичного синтаксису в сучасному китайському публіцистичному тексті»), а також зміни наукового керівника. ЕГ переконалась, що це відбувається безконфліктно. Запитання в ЕГ викликала відповідність тем наукового керівника Н. Рудої та здобувачів О. Кім, Е. Шапаренко. Гарантом була підготовлена письмова відповідь, яка розміщена в електронному кабінеті акредитаційної справи.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ХНПУ імені Г. С. Сковороди має потужну матеріально-технічну та навчально-методичну базу, сучасний стан аудиторій та обладнання, а також низку договорів про співпрацю з University of Rzeszow (Poland Republic), Prague Institute for Qualification Enhancement (Czech Republic), Університетом Далхаузі Галіфакс, Нова Шотландія (Канада), Академією фізичної культури та спорту в Гданську (Польща), Університетом Миколаса Ромеріса (Литва), Університетом міст К'єті та Пескари (Італія), що були надані на запит ЕГ. Усе це надає здобувачам широкі можливості для проведення апробацій результатів наукових досліджень шляхом їх участі у конференціях, семінарах, тренінгах (<https://cutt.ly/3R1ieFz>), та участі у програмах академічної мобільності (<https://cutt.ly/mR1iupL>). Наразі лише викладачі ОНП проходили міжнародні стажування в рамках підвищення кваліфікації, а також здобувачі інших ОНП. ЕГ радить долучити до програм академічної мобільності здобувачів ОНП «Філологія», оскільки маючи значну кількість міжнародних партнерів, відсутність міжнародної активності здобувачів ОНП «Філологія» не має обґрунтувань. Варто зауважити, що здобувачі можуть безкоштовно публікувати результати своїх досліджень у збірниках матеріалів наукових конференцій ХНПУ імені Г. С. Сковороди та фаховому виданні «Astraea» (<https://cutt.ly/vR1iknu>). Більш того, ЗВО забезпечує можливість апробаційних публікацій у фахових журналах категорії «Б» – «Лінгвістичні дослідження» та «Наукових записках ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Літературознавство».

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

До структури університету входить Центр міжнародної, інноваційної і проєктної діяльності (<https://cutt.ly/KR1sZ7O>), який інформує здобувачів про можливості участі у грантах, стажуваннях, конференціях (<https://cutt.ly/sR1sVMD>). На основі аналізу наданих документів щодо долученості здобувачів ОНП «Філологія» до міжнародної спільноти, ЕГ прийшла до висновку, що аспіранти беруть участь у міжнародних конференціях, які проводяться в Україні, і тільки половина здобувачів має досвід участі в міжнародних конференціях за кордоном, 4 здобувача пройшли

сертифіковані курси або міжнародні стажування щодо підвищення педагогічної майстерності. За даними, наведеними на сторінці Аспірантури і докторантури (<https://cutt.ly/uR1dvYE>), тільки з здобувача мають публікації у закордонних журналах. Здобувачі залучаються до відвідування гостьових лекцій на Українському мовно-літературному факультеті імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (<https://cutt.ly/iR1dmaP>). За матеріалами сайту Університету і зустрічей зі здобувачами, науковими керівниками встановлено, що наразі в межах ОНП «Філологія» не проводяться спільні міжнародні проєкти.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

ЕГ відзначає, що провідні вчені кафедр, задіяних у реалізації освітнього процесу та науковому керівництві, залучені до виконання наукових тем «Різномасштабне вивчення одиниць сучасної української мови» (державний реєстраційний номер 0120U104814 від 12.11.2020 р.), координованої Інститутом української мови НАН України; «Закономірності розвитку української літератури від давнини до сучасності» (0119U002298, УкрНТЕУ); «Закономірності розвитку національних літератур і мов у синхронії та діячності» (держ. № 0121U112038). Публікації апробаційного характеру в наукових часописах відомі науковій спільноті. ЕГ вважає, що науковий потенціал вчених може бути також успішно реалізований у міжнародних проєктах, зокрема грантових.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності закріплено в низці нормативних документів: Кодексі академічної доброчесності ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<http://surl.li/vhez>), Положенні про комісію з питань академічної доброчесності ... (<http://surl.li/vibk>); Етичному кодексі (<http://surl.li/vhfb>). До структури університету входять такі структурні підрозділи: Рада молодих вчених (<https://cutt.ly/uR1hpyO>), Група сприяння академічної доброчесності (<https://cutt.ly/MR1hhPg>), Бібліотека (<https://cutt.ly/RR1hlO5>), Відділ аспірантури і докторантури (<https://cutt.ly/kR1hvgE>), які популяризують академічну доброчесність. В університеті проводяться різноманітні заходи щодо інформування про академічну доброчесність (<http://surl.li/vhfr>). Наукові публікації здобувачів і НПП безкоштовно перевіряються за допомогою програми «Антиплагіат». Під час зустрічі здобувачі виявили обізнаність процедури перевірки на плагіат і розповіли, що для перевірки роботи відправляються на поштову скриньку antiplagiat@hnpu.edu.ua і на їхню електронну пошту приходять звіти перевірки. Ознайомлення з документами перевірки на плагіат текстів дисертацій, статей, поданих для публікації у фахових збірниках «Лінгвістичні дослідження» та «Наукові записки ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Літературознавство» свідчить про відсутність порушень академічної доброчесності і про дієвість процедури запобігання академічній недоброчесності. Під час зустрічей з різними фокус-групами встановлено, що випадків порушення академічної доброчесності з боку здобувачів або НПП не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

ХНПУ імені Г. С. Сковороди організаційно забезпечує проведення та апробацію наукових досліджень здобувачів (конференції різних рівнів, два філологічних видання категорії Б). Університет впроваджує дієву систему дотримання академічної доброчесності у діяльності здобувачів і НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабкі сторони: 1) міжнародні стажування здобувачів відбуваються поза укладеними угодами про співпрацю; 2) низька публікаційна активність здобувачів ОНП «Філологія» в міжнародних виданнях за спеціальністю; 3) низька активність участі в міжнародних конференціях за кордоном. Рекомендації: Посилити інтеграцію здобувачів до міжнародної спільноти за рахунок реалізації підписаних угод, публікації у міжнародних збірниках, зокрема і тих, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus і Web Of Science.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Зважаючи на успішний досвід підготовки кандидатів філологічних наук, проведені разові захисти на здобуття ступеня доктора філософії, стратегію розвитку ХНПУ імені Г. С. Сковороди щодо міжнародної діяльності, ЕГ вважає, що ОНП в контексті 8 критерію відповідає рівню В.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Проректорка з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності С. Бережна під час фінальної зустрічі розповіла про ініціативу створення ради гарантів, що, безумовно, є вдалою ініціативою, оскільки на сьогодні виразно розподілені обов'язків між завідувачем кафедри і гарантом не спостерігається. Тому структури ЗВО, пов'язані з реалізацією адміністративних функцій, здебільшого співпрацюють із завідувачами кафедр. ЕГ відзначає фаховий підхід до забезпечення якості реалізації ОНП гаранта Людмили Гармаш, яка зуміла прийняти справи у 2020 році і побудувати продуктивну взаємодію з очільниками кафедр, задіяних до реалізації освітнього процесу.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	В
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	В
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В
Критерій 6. Людські ресурси	В
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	В

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Вірченко Тетяна Ігорівна

Члени експертної групи

Ступак Інна Валер`янівна

Нестеренко Софія Анатоліївна